schriftelijke vragen (art. 18 rvo)

datum	:	17 maart 2021
steller(s)	:	Maarten van den Bos
onderwerp	:	Uitvoering TONK
ontvangst griffie	:	17 maart 2021 (in te vullen door de griffie)

De onderstaande vragen zijn gericht aan het college van burgemeester en wethouders.
Verzocht wordt de vragen schriftelijk te beantwoorden.

Aanleiding / toelichting:
Net als andere gemeenten voert ook Lingewaard de zogenoemde regeling Tijdelijke Ondersteuning Noodzakelijke Kosten (TONK) uit. Net als elders wordt door onze gemeente aangegeven dat de regeling vooral bedoeld is voor mensen wiens inkomen sterk gedaald is door de Coronacrisis en die daardoor grote moeite hebben met het betalen van huur of hypotheek.

In de brief van het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat aan de Tweede Kamer over de uitbreiding van het economisch steun- en herstelpakket wordt de regeling als volgt omschreven: 'De Tijdelijke Ondersteuning voor Noodzakelijke Kosten (TONK) is bedoeld voor huishoudens die door de huidige omstandigheden te maken hebben met onvoorzienbare en onvermijdelijke terugval in hun inkomen, en die daardoor noodzakelijke kosten niet meer kunnen voldoen en waarvoor andere regelingen niet of onvoldoende soelaas bieden. (…) De TONK kan dan voorzien in (gedeeltelijke) tegemoetkoming voor noodzakelijke kosten'. Het gaat dan, blijkens de brief, bijvoorbeeld om zelfstandigen die hun inkomen zien wegvallen door het uitblijven van opdrachten, werknemers die hun baan verliezen, maar geen aanspraak kunnen maken op andere regelingen. 'Maar ook burgers die al in 2020 ingestroomd zijn in een uitkering (WW, Bijstand of Tozo) vanwege de coronacrisis, maar waarvoor de hoogte van de uitkering onvoldoende is om de vaste lasten te betalen, komen in aanmerking voor de TONK.'

De gemeente voert de regeling, die juridisch gezien wordt geschaard onder de Bijzondere Bijstand, uit. Daarom heeft de gemeente – blijkens voornoemde Kamerbrief – de ruimte bij de uitvoering 'eigen keuzes (te) maken'. Wel wordt verwezen naar een handrijking. Deze is opgesteld door een werkgroep vanuit het Ministerie van Sociale Zaken, VNG, DIVOSA en een aantal gemeenten. De derde versie is gepubliceerd op 19 februari 2021.

De gemeente Lingewaard kiest ervoor ontvangers van huursubsidie op voorhand uit te sluiten van toegang tot de TONK. Op de website staat onder de voorwaarden 'U hebt geen recht op huursubsidie'. Dit wordt ook vermeld in de uitwerking Vragen en antwoorden TONK die op de site te vinden is (gedateerd maart 2021). Daarin staat 'Als u of uw eventuele partner huurtoeslag ontvangt' genoemd als reden waarom een inwoner niet voor de TONK in aanmerking komt.

Het ontvangen van huurtoeslag staat echter noch in de kamerbrief, noch in voornoemde handreiking genoemd als reden waarom mensen niet voor de regeling in aanmerking komen. De gemeente Arnhem kiest daar, zo stellen wij vast, bijvoorbeeld ook niet voor. De gemeente Lingewaard lijkt die keuze derhalve eigenstandig te hebben gemaakt. De PvdA verbaast zich daar – zeker gezien de huidige omstandigheden – zeer over en heeft daarom de volgende vragen aan het college:

Vragen:

1. Waarom worden inwoners die huurtoeslag ontvangen door de gemeente Lingewaard op voorhand uitgesloten van toegang tot de TONK?
2. Waarom wordt deze uitsluitingsgrond noch in de informatienota over de uitvoering van de TONK, noch in de bijlage ‘Uitgangspunten Regeling TONK Lingewaard’ genoemd?
3. Is het college bereid dit onrecht op zo kort mogelijke termijn te corrigeren? De in voornoemde Kamerbrief expliciet genoemde groepen kunnen immers heel goed ondanks een recht op huurtoeslag toch vangwege het wegvallen van inkomen moeite hebben met het betalen van noodzakelijke kosten.
4. Kan het college deze vraag – bij uitzondering op vastgelegde termijnen – beantwoorden voorafgaand aan de Raadsvergadering van 1 april?

Ondertekening:

Maarten van den Bos, PvdA

beantwoording college

beantwoording vóór	:	17 april 2021 (in te vullen door de griffie)
behandelend ambtenaar	:	M.Huberts
zaaknummer	:	273485
onderwerp	:	Uitvoering TONK
datum beantwoording	:	30 maart 2021
bijlagen	:	
verzenddatum	:	(in te vullen door de griffie)

Naar aanleiding van bovenstaande vragen treft u onderstaand het antwoord van het college aan.

Inleiding/ toelichting:
De fractie PvdA stelt vragen over de beleidsregels van de TONK-regeling. De vragen richten zich specifiek op de achtergrond van de uitsluiting van inwoners die huurtoeslag ontvangen.

Gemeenten mogen een eigen keuzes maken in het bepalen van de voorwaarden van de TONK doelgroep en de hoogte van de vergoeding. Doordat gemeenten lokaal beleid vaststellen verschillen de voorwaarden per gemeente. Het is inderdaad zo dat Arnhem en Lingewaard andere voorwaarden hebben. Net als bijvoorbeeld Nijmegen.

De TONK richt zich op problemen die niet kunnen worden opgelost door het stelsel van sociale zekerheid en de eerder genomen maatregelen uit de steunpakketten. Sommige huishoudens dreigen hierdoor tussen wal en schip te vallen. Het Rijk kiest voor de snelheid van uitvoering om dit onder te brengen binnen de juridische kaders van de bijzondere bijstand. Lingewaard sluit hierop aan door de TONK-kaders eenvoudig en uitvoerbaar te houden voor een doelgroep die geen gebruik kan maken van vangnetregelingen binnen het sociale zekerheidsstelsel en dit ook niet gewend zijn. Hierbij baseren wij ons onder andere op het voorbeeld van de gemeente Rotterdam. Wij beogen hiermee, naast reguliere vangnetregelingen voor lage inkomens, tegemoet te komen aan een Covid steunmaatregel voor een ruimere inkomensdoelgroep, zoals het Rijk voor ogen heeft.

Antwoorden:

1.Waarom worden inwoners die huurtoeslag ontvangen door de gemeente Lingewaard op voorhand uitgesloten van toegang tot de TONK?

Het Rijk wil met De TONK-regeling de groep ondersteunen die tussen de wal en het schip valt, omdat bestaande regelingen voor hen geen of onvoldoende soelaas bieden. De TONK Lingewaard is daarom een extra steunmaatregel naast de al bestaande vangnetregelingen voor inwoners met een laag inkomen. Deze laatste groep komt bijvoorbeeld al in aanmerking voor huurtoeslag en/of bijzondere bijstand. De TONK Lingewaard richt zich vooral op inwoners die niet voor regelingen binnen het sociale zekerheidsstelsel in aanmerking komen, maar door de coronacrisis wel te maken hebben met een aanzienlijke daling in inkomen waardoor ze noodzakelijke woonkosten niet meer kunnen betalen.

De kaders van de TONK zijn hiermee aanvullend op vangnetregelingen zoals huurtoeslag. Hiermee verwachten we steun te bieden aan bijvoorbeeld zelfstandigen die veel van hun opdrachten zien verdwijnen. Maar ook flexwerkers die plotseling minder worden opgeroepen en werkenden die kortdurend vanwege quarantaine inkomsten mislopen. Of huishoudens waar één of beide partners geen inkomen uit werk meer heeft, maar ook geen recht op een uitkering.

Bij het inrichten van de regeling streven wij naar eenvoud, goede uitvoerbaarheid en het snel bereiken van deze nieuwe doelgroep. Onder woonkosten verstaan wij alleen de huur of hypotheek. De TONK is niet gericht op inwoners met een huurtoeslag, maar op een bredere inkomensdoelgroep, die buiten allerlei vangnetregelingen valt. Wij hebben hiervoor gekozen, omdat inwoners die huurtoeslag ontvangen, bij een daling van het inkomen aanspraak kunnen maken op een hogere huurtoeslag. Blijkt bij lagere inkomens de huurtoeslag ontoereikend, dan bieden wij aanvullend maatwerk binnen de reguliere bijzondere bijstand als vangnetregeling. De verhouding tussen de woonlasten en lage inkomens kan hierdoor meer in balans worden gebracht.

De TONK Lingewaard is dus aanvullend op de vangnetregelingen sociale zekerheid. De regeling richt zich op de doelgroep waarbij de verhouding inkomen en woonlasten in onbalans is én die niet voor vangnetregelingen in aanmerking komt.

Wij verwachten, net als de gemeente Rotterdam, geen TONK-aanvragen in de categorie huurders die in aanmerking komen voor huurtoeslag. In het geval van een woonkostentoeslag bijzondere bijstand is het een redelijke aanname dat dit qua hoogte en duur meer bedraagt dan de eenmalige TONK-uitkering.

Het is zeker niet het uitgangspunt inwoners te onthouden van een financiële tegemoetkoming. Mocht blijken dat onze benadering onbillijkheden bevat, dan blijft de mogelijkheid van een maatwerkbeoordeling binnen de bijzondere bijstand bestaan. De Participatiewet kent daarbij geen rangorde in uitvoering. Landelijke juristen menen dat als een belanghebbende voor vergoeding van dezelfde kosten recht kan hebben op 2 regelingen binnen de bijzondere bijstand, het college de meest gunstige regel voor belanghebbende moet toepassen. Dit past volledig in de laagdrempelige uitvoering van de bijzondere bijstand zoals wij dit voor ogen hebben.

2.Waarom wordt deze uitsluitingsgrond noch in de informatienota over de uitvoering van de TONK, noch in de bijlage 'Uitgangspunten Regeling TONK Lingewaard' genoemd?
Op onze website en bij veel gestelde vragen hebben wij dit wel duidelijk opgenomen. Het is geen bewuste keuze geweest om dit niet nadrukkelijk te noemen in de informatienota en de bijlage. Achteraf gezien hadden we deze voorwaarde ook terug moeten laten komen in de genoemde documenten, zodat hier geen onduidelijkheid over zou kunnen ontstaan.
Wel zijn uw vragen aanleiding om de website informatie bij de TONK-regeling aan te vullen met een verwijzing naar de bijzondere bijstand wanneer inwoners met een huurtoeslag problemen hebben met de betaling van de huur.

3.Is het college bereid dit onrecht op zo kort mogelijke termijn te corrigeren? De in voornoemde Kamerbrief expliciet genoemde groepen kunnen immers heel goed ondanks een recht op huurtoeslag toch vangwege het wegvallen van inkomen moeite hebben met het betalen van noodzakelijke kosten.
Zie onder antwoord bij vraag 1.
Met de insteek van de TONK als extra onderdeel van de bijzondere bijstand ondersteunen wij een zo breed mogelijke doelgroep die een terugval van inkomsten en hoge woonlasten hebben als gevolg van Covid19. Op dit moment zien wij geen aanleiding om de beleidsuitgangspunten van de TONK te wijzigen.

4.Kan het college deze vraag – bij uitzondering op vastgelegde termijnen – beantwoorden voorafgaand aan de Raadsvergadering van 1 april?
Ja.

burgemeester en wethouders van Lingewaard,

de secretaris, de burgemeester,

drs. I.P. van der Valk dr. P.T.A.M. Kalfs

De tijdsbesteding in financiële zin verbonden aan de behandeling en beantwoording van bovenstaande art. 18 rvo-vragen door de behandelend ambtenaar bedroeg: 4 uur x € 95,-- (uurtarief) = € 380.--